

29 maart 2020

ONZE ANGSTEN EN JEZUS' ANGST IN GETSEMANÉ

Bijbellezing: Mattheus 26, vers 36 t/m 46

Ik heb dit Bijbelgedeelte over Jezus' angst en spanning in de hof van Getsemané gekozen, omdat wij in deze weken ook in grote spanning zitten. Omdat veel mensen – misschien wij allemaal wel – angstig zijn. Gemeenteleden met een kwetsbare gezondheid, die echt niet met het virus in aanraking moeten komen, want dan...? Anderen met zorgen over hun kinderen. Zorgen over hun baan, hun inkomen. Of gewoon moeite om het allemaal met gezin, zorg voor ouders, werk, eigen gezondheid noem maar op rond zien te rooien. Heel de samenleving is ontwricht. Zal het snel overgaan en de maatschappij weer haar rust en stabiliteit terugvinden? Of zullen wij hier heel anders uitkomen dan dat wij er zijn ingegaan? Angst. Spanning door dat ongrijpbare coronavirus. Ik wilde met dit alles in gedachten – want dat krijgen wij toch niet uit onze gedachten – naar de hof van Getsemané gaan, waar wij een eindje verderop een man uitgestrekt op de grond zien liggen... zien bidden en smeken... Jezus..., de Man Die iedereen genas, Die met autoriteit sprak waar zelfs demonen van sidderden... Jezus, de Zoon van God... ligt uitgestrekt op de grond als een kind naar Zijn hemelse Vader te roepen..., zo angstig is Hij...

Jezus zo diep benauwd en angstig... De Zoon van God in zo'n gebedsworsteling is met God in de hemel. Hoe kan dit eigenlijk? Hoe zit dat met de eenheid van Vader en Zoon - één God zo belijden wij, geen twee losse goden of personen - maar hier opeens een donkere hemel van waaruit God lijkt te zwijgen en een koude aarde waar Gods Zoon als een hulpeloos, zoekend mens op ligt gestrekt en tot diezelfde hemel roept. En wat is er überhaupt nog van God te zien in deze smekende diepangstige Man hier op de grond? Hoe zit dat met Jezus' Goddelijkheid en tegelijkertijd menselijkheid? Zoveel vragen kwamen er bij mij op...

De kerk van alle eeuwen heeft hier heel veel over gediscussieerd, gezocht, bestreden en beleden..., maar de Kerk heeft het uiteindelijk heel eenvoudig samengevat in de woorden: waarlijk God en waarlijk mens. Jezus is waarlijk God en waarlijk mens. Dat is het. ... Vervolgens zijn daar weer honderden, duizenden boeken en traktaten over geschreven hoe Jezus volkomen God en volkomen mens is, maar dieper in dit mysterie dringen is voor ons mensen gewoon onmogelijk. Hier in die hof van Gethsemané ligt God in menselijke gestalte uitgestrekt op de grond. Hier in Gethsemané zien wij een mens lijden, die volkomen Goddelijk is. Niet te begrijpen, maar zo ontzettend diep is dit: in Jezus Die hier in de hof van Getsemané ligt komen God Zelf, Zijn almacht, Zijn wijsheid, Zijn ondoordringbaarheid... en de mens in al zijn zwakheid, zijn angsten, zijn zoeken, ze komen als in een groot mysterie samen. ... God, zo onbereikbaar hoog en anders en heilig komt zo heel dichtbij, wordt nu zo heel erg menselijk in die ene Mens daar in die tuin. Dat is het wat mij raakt en mij juist in deze tijd bezighield: Jezus zien wij hier zo heel erg menselijk en kwetsbaar, zoals ik ben en zoals u bent met al onze angsten en onzekerheden en nietigheid. We zien hier geen held die de strijd onverschrokken aangaat. Geen wijsgeer die de situatie goed kan overzien en duiden. Wij zien hier een Man in alle menselijke zwakte en angst.

We gaan daarom nu niet uitleggen en verklaren...maar alleen maar tot ons nemen wat wij zien en horen. In ons opnemen. Dit moment in de hof aan ons leven van nu laten raken.

Jezus ging na de Pesachviering met Zijn leerlingen naar de hof van Getsemané. Naar de Olijfberg. Jezus zegt tegen de leerlingen dat zij daar ergens moeten gaan zitten, terwijl Hij een eindje verderop gaat bidden. Op zich gebeurde dat wel vaker, dat Jezus alleen was om te bidden. Maar nu is het anders... 'Mijn ziel is zeer bedroefd, tot de dood toe', zegt

Jezus. Jezus werd bedroefd en angstig. Bleek en bang. Hun Meester, hun vertrouwen, hun voorbeeld, Hij lijkt het niet meer te trekken..., Hij is doodsbenauwd...

De Zoon van God, de Messias doodsbenauwd... Wat ging er op dat moment door Hem heen? Wij horen Jezus, als Hij Zich op de grond heeft uitgestrekt, roepen: 'Vader, als het mogelijk is, laat deze drinkbeker aan Mij voorbijgaan!'

Deze drinkbeker. Een beeld uit de wereld van het Oude Testament, een beeld van rampen en ellende. De drinkbeker van ellende, van pijn, van rampen. Die beker tot de rand gevuld zag Jezus voor Zich staan. Hij moest gedronken worden. ... Hier in dit uur van gebed wordt de aanstaande kruisiging, dat mensonterende martelen, die dood al zo levensecht. De doodsstrijd wordt hier in deze nacht al door Jezus uitgevochten. Zoals iemand die een heel zware operatie moet ondergaan soms de grootste strijd juiste in de nacht voor de operatie heeft.

Jezus ziet hier op dit moment in Getsemané Zich de beker aangereikt krijgen. Het is niet alleen de pijn van de aanstaande kruisiging – hoe vreselijk ook – maar het is de pijn van de wereld zal Hij gaan dragen. Al onze angsten, alle ondoordringelijke diepten waar mensen doorheen gaan, alle waarom's, alle onmacht en lijden. Ook die angsten, die spanning, die verliezen door dat coronavirus, dat zo vreselijk op deze wereld huishoudt, ook dat is in die ene beker vervat. En ook die druppel, waarin jij je eigen leven weerspiegeld ziet, die zorgen die je nu misschien hebt, die spanningen die je leven zo zwaar maken, dat onrecht dat maar zo zeer blijft doen, ook die druppel vult de beker die Jezus gaat drinken. Wat ontstellend veel! Wat ontstellend diep, dat alles bij elkaar. Die zwarte nacht die over deze wereld is gekomen drukt Jezus hier op de grond... en zorgt ervoor dat Hij alleen nog maar uitgestrekt op de grond kan roepen tot Zijn Vader: 'als het mogelijk is, laat deze beker aan Mij voorbijgaan!'

Er valt nog meer over die beker te zeggen... Het is niet alleen dat lijden, die ondraaglijke pijn, waarin ook onze persoonlijke pijn en angsten zijn opgenomen, die beker die Jezus straks zal gaan drinken, staat ook voor Gods oordeel. De beker van de wijn van Gods toorn (Openbaring 16:19).

In de weerspiegeling van die beker ziet Jezus ons allen voor God staan. Met onze schuld. Met hoe wij als weldenkende mensen deze wereld tot onze eigen eer hebben geschapen, tot een chaos waarin wij de problemen niet meer kunnen beheersen en de zwakkeren op deze wereld het onderspit delven. Jezus ziet ons ieder persoonlijk – u, jou en mij - voor God staan, voor de God Die al Zijn liefde geeft, maar Die vaak een zo magere, haastige liefde terugkrijgt van mensen die vaak denken het best aardig gedaan te hebben richting God en de medemens... Jezus ziet het oordeel van God over de wereld. Hij krimpt ineen als Hij eraan denkt dat dit los zal barsten..., want hoe kan deze wereld haar Schepper nog recht in de ogen kijken? Jezus valt op de grond en bidt en smeekt: 'laat deze beker aan Mij voorbijgaan!'

En als Jezus dat allemaal zo doormaakt, zo diep doorleeft en op Zich af ziet komen... en vervolgens teruggaat naar Zijn leerlingen die Hij had gevraagd om dit moment met Hem door te maken, dan vindt Hij hen... slapend. Het is zo plat. Zo banaal. Zij liggen te slapen op dit heel heftige moment.

Ze waren meegevraagd om mee te waken en te bidden. Om deze angstige uren samen met Jezus te beleven, als een stukje geestelijke support. Maar ze waren in slaap gevallen tijdens het bidden... Wat een teleurstelling, als mensen waarvan je het zo zou verwachten, waarvan je het zo had gehoopt, op het meest ingrijpende moment van je leven niet thuis geven. Als zij niet lijken te beseffen wat dit voor je betekent... Wat diep pijnlijk voor Jezus... en dat tot twee keer, tot drie keer toe. Jezus zou het echt helemaal, maar dan ook helemaal alleen moeten doorgaan en doorstaan. Wat ten diepste juist voor hen en voor ons was bestemd, ging aan de discipelen voorbij.

Wat veelzeggend is dit... Het heil, de redding van mensen, het herstel voor deze wereld... is echt helemaal alleen door God Zelf in Zijn Zoon volbracht. Op geen enkele manier hebben wij mensen Jezus daar ook maar iets bij geholpen. Zelfs op het aller diepste moment dat Jezus Zich zo bijzonder eenzaam voelde, moest Hij bemerken dat Hij inderdaad echt zo diep eenzaam was en het echt alleen moest doen. Geen mens die met Hem meedroeg. Geen mens die met Hem mee bad. Het is pure genade wat hier aan de wereld geschiedt. Hier wordt op heel bijzonder wijze werkelijkheid wat in Psalm 3 al wordt bezongen: Hij geeft het Zijn beminden in de slaap. Wij leven in de kerk van een genade, zo groot, zo oneindig groot, waar wij helemaal niets voor hebben gedaan. Dat is iets wat je nooit zult begrijpen en wat je nooit zult kunnen bevatten.

En daarom zie ik mijzelf ook op een of andere manier in die slapende discipelen terug. Het is wel beschamend, uiterst pijnlijk om jezelf in die slapende vrienden terug te zien, maar ook zo volkomen waar: slapende discipelen. Mensen die zo dichtbij Jezus mogen zijn maar eigenlijk niet bij machte zijn om het mee te maken. Terwijl de God van hemel en aarde door het stof kruipt, om mensjes uit het stof van de aarde geschapen te redden..., dommelen wij christenen in slaap... meegenomen in de drukte van alledag, gevangen in onze eigen dromen of misschien wel verlamd door onze nachtmerries. ... Petrus, Jakobus en Johannes kwamen zichzelf tegen: overmoedig als zij waren, bereid om alles te geven, er vol voor te gaan, grote woorden sprekend, met elkaar de lofzang zojuist nog gezongen..., maar wat kwam er van terecht? Hun waken en bidden stelde zo bitter weinig voor... met als gevolg dat zij in diezelfde nacht nog op de vlucht sloegen. Bang voor de gevolgen van hun volgeling zijn. Slapende discipelen. Zo herkenbaar, als wij eerlijk zijn. Echt wel betrokken misschien, dat wel..., mensen van goede wil, maar uiteindelijk heeft Jezus niets aan onze goede woorden, onze plannen en strijdbaarheid... Want op de momenten waarop het aankomt, heb ook ik zo de neiging om te vluchten. Ben ook ik zo door en door gewoon mens. Bang om van mijn eigen podium te vallen. Bang voor bijvoorbeeld tegenstand zoals mijn vervolgde broeders en zusters dat mee moeten maken. Bang, juist ook nu, voor de toekomst. Bang voor de gevolgen van het coronavirus. In de donkere nacht van Getsemané blijken al die woorden die ik heb gesproken of in de lofzang uit volle borst heb meegezongen vaak stuk te breken op de praktijk van het leven. Want: *slapende* discipelen. Zo dichtbij mogen zijn en toch afwezig blijken te zijn. Noem het onmacht. Of zwakte. Niet bestand tegen de slaap. Of geef de omstandigheden maar de schuld. Maar uiteindelijk moet Hij het alleen doen. Help ik Hem niet, maar moet Hij ook voor mij bidden in dat uur. En mij redden. Want ik ben erbij en toch ook niet. Want ik kan er niet bij. Het is te groot wat hier in Getsemané gebeurt.

Maar laten wij niet te lang bij de discipelen blijven staan..., maar weer naar Jezus kijken. Want Mattheus vertelt ons nog meer. Hij vertelt ons ook wat Jezus in deze nacht bidt. En daarin zie je iets heel bijzonders gebeuren. Eerst hoorden wij Jezus bidden: 'Mijn Vader, als het mogelijk is, laat deze drinkbeker aan Mij voorbijgaan.' Maar de tweede keer, of derde keer – zo vertelt Mattheus – bidt Jezus: 'Mijn Vader, als deze drinkbeker aan Mij niet voorbij kan gaan zonder dat Ik hem drink..., laat Uw wil geschieden.' Wat gebeurt hier? Hoor je het? Ogenscheinlijk gebeurt er niets. Want de situatie blijft zoals hij is. Jezus en zijn leger zijn al in aantocht, die keren echt niet terug maar zullen straks Jezus gevangen nemen. Maar toch gebeurt er wel iets door dit gebed. *Er gebeurt iets in Jezus Zelf*. Zijn bidden of God de situatie wil veranderen, is geworden tot een overgave aan God. Niet meer: laat die drinkbeker aan Mij voorbijgaan! Maar: 'laat Uw wil geschieden.' Jezus maakt Zijn wil tot de wil van Zijn Vader. Dat is precies de kern van het echte bidden! Bidden is niet: 'God op andere gedachten proberen te krijgen', jouw wil tot Gods wil proberen te maken. Nee, bidden is: 'Gods wil dat jouw wil maken.' 'Laat Uw wil mijn wil zijn'. Laat Uw verlangen

mijn verlangen worden. Heere, ik bid U niet om dit te doen en zo te sturen en dat te laten, maar laat mij doen wat U behaagt en laat Mij gaan waarheen U mij zendt. De situatie verandert daardoor misschien niet, maar de bidder wel. Jezus geeft Zichzelf over aan Gods wil.

'Laat Uw wil geschieden'. Dat is iets anders dan berusten-in-de-situatie. Op de manier van: 'het is nu eenmaal zo'. 'God wil blijkbaar dit of dat, wat hebben wij mensen daar tegenin te brengen?' Nee, het is geen gelatenheid van Jezus. Geen zwiingend over zich heen laten komen. Jezus' bidden is veel intiemer, veel meer betrokken, getuigt van veel meer relatie. Het is een gebedsworsteling om los te komen van jezelf en je over te geven aan de hemelse Vader. En daar waren gebedsuren voor nodig. Eén uur. En vervolgens weer terug op de knieën. En nog een keer je uitstrekken naar God. Dat gebeurde hier bij Jezus. Hij gaf Zich in Zijn gebedsworsteling over aan Zijn Vader en maakte de wil van de Vader tot Zijn eigen wil. Je ziet het gebeuren: want na deze gebedsstrijd horen wij geen enkele aarzeling meer en gaat Jezus gewillig de weg. Hij laat Zich gevangen nemen. Hij laat Zich veroordelen en bespotten. Hij laat Zich kruisigen. Omdat de Vader dat zo nodig wilde en Jezus Zelf niets te kiezen had? 'Uw wil geschiede'? Nee, omdat de wil van de Vader ook de wil van de Zoon was. Want Gods wil, dat was geen harde eis. Dat was geen bevel. Geen wrange opdracht of straf. *Gods wil was om de mensen hier op aarde te redden. Om Zelf de pijn te dragen van de liefde die zo tussen God en ons kapot was gegaan.* Gods wil was om Zelf de gevolgen te dragen van de breuk die wij hadden veroorzaakt. Gods toorn en Zijn liefde, Zijn verdriet en Zijn verlangen... het kwam samen in die ene Mens Die door uitgestrekt op de aarde lag om deze aarde te redden. *Dat* was de wil van de Vader en de Zoon om dat voor ons te ondergaan.

Ik was de preek begonnen met te zeggen waarom ik voor dit tekstgedeelte had gekozen: het had te maken met de angst die vanwege het coronavirus is ontstaan, de angst die wij allemaal in meer of mindere mate wel hebben. Angst ook voor de toekomst, de komende weken. Onze situatie van nu zorgt ervoor dat je zo'n geschiedenis waarin het gaat over Jezus' angst, over angst voor wat er nog gebeuren gaat, met andere ogen leest. Dat het misschien nog wel dichterbij komt. Maar ik hoop nu aan het einde van de preek dat de beweging ook andersom zal zijn dat de geschiedenis van Jezus in Getsemané ervoor zorgt dat wij ook onze eigen geschiedenis anders zullen lezen. Ik hoop dat niet alleen onze angsten ervoor zorgen dat wij Jezus' angst iets meer gaan begrijpen, maar ik hoop dat Jezus' angst ons helpt om onze eigen angsten beter, anders te gaan verstaan. Want onze angsten, onze onzekerheid en machteloosheid, zijn onderdeel van die beker die Jezus heeft gedronken. Ik mag u verkondigen: uw angsten zijn door Hem tot op de bodem gepeild. Wij zijn in onze angsten en eenzaamheid en spanningen niet los van God..., God heeft Zich juist in onze angsten en zorgen met ons verbonden.

Laten wij daarom waken en bidden, zoals Jezus ons oproept. Waken, waakzaam zijn. Op onze post blijven. Onze verantwoordelijkheid op ons nemen. En bidden, in verbinding blijven met de hemelse Vader. Want alleen dan staan wij sterk. Waken en bidden met Jezus. Want ondanks onze angsten en onzekerheid die Jezus met ons wil delen moeten wij wel verder. De weg door Gethsemané liep verder naar Golgotha. Nog dieper. De nacht bleef aanhouden. Zelfs midden op de dag. Drie uur duisternis rondom het kruis. Wat zou in de komende weken onze weg kruisen? Ik weet het niet. Maar waak en bid. En weet dat je in die duisternis en spanning niet alleen bent. We mogen in de voetsporen van de Gekruisigde lopen. Door het lijden heen tot Zijn eeuwige heerlijkheid.